

Optimalt ungdomsuddannelsessystem kan opnåes ...

Af Elisabeth Dolmer, forstander, Produktionshøjskolen Klemmenstrupgård og Peter Andreasen, viceforstander, Produktionshøjskolen Klemmenstrupgård.

I forlængelse af debatten omkring folkeskolen og dens funktion bør det danske uddannelsessystem tage skridtet fuldt ud og se på sig selv langt mere kritisk. Folkeskolens opgave er og har altid været at give alle børn og unge de bedste forudsætninger for at gå videre i uddannelse eller være i stand til at tage et job. At det ikke har virket i praksis, skyldes den simple omstændighed, at børn og unge er forskellige og derfor kræver forskellig indsats. Tanken om at et givet pensum kan indlæres i alle indenfor en bestemt tidsramme, uanset evner, er forældet og i direkte modstrid med hvad moderne indlæringsforskning fortæller os.

Der er for så vidt intet i vejen med at folkeskolen lægger mere vægt på dansk og matematik, eller at man skal arbejde med det i flere timer om dagen. Forskellen ligger i, hvordan man vil gøre det. Ingen psykologer eller skolefolk vil bestride, at nogle børn kan bedst med hjernen og andre kan bedst med hånden. Sådan vil det altid være. Der skal være dansk og matematik til både hjerne og hånd. Uanset hvordan alle børn vokser op og bliver til de unge, vi gerne vil uddanne, så handler det helt konkret om, hvorledes folkeskolen tackler den udfordring. Og det er lige præcis her, man burde kigge mere på produktionsskolerne.

Der har historisk set altid været et mærkværdigt tomrum mellem folkeskole og ungdomsuddannelserne. Af mystiske årsager ser det ud til at overgangen er svær. Førhen blev eleven "udtaget" med en erklæring om egnethed til gymnasiet eller ej, underforstået; enten kan du få en gymnasial uddannelse eller også kan du få en læreplads gennem teknisk skole. Afgørelsen lå i, om man kunne tilfredsstille skolens boglige krav i de 9 eller 10 år, man gik der. Ikke et ord om håndens kvaliteter.

For at ændre denne overgang kan produktionsskolerne i Danmark gøre en markant forskel. I stedet for igen og igen at opfinde utallige 'dybe uddannelsesstallerkener' og iværksætte bunker af brobygningsforløb, så vil vi pege på, at man faktisk kan bruge det eksisterende system bare anderledes. Det der skal til er bedre brug af produktionsskolerne til de unge, der er slet ikke klare eller bare uafklarede i fht. uddannelse. Af hensyn til borgere som ikke ved, hvad skoleformen står for, kan det kort nævnes, at den modtager de unge, der af en eller anden grund ikke er kommet videre efter folkeskolen, eller unge som ikke ved, hvad de vil arbejde med i fremtiden. Eleven kan efter produktionsskoleloven være 1 år på en produktionsskole, og det år bruges til at modne og motivere den enkelte unge, enkelte unge kan få forlænget deres ophold.

At produktionsskolemetoden virker kan læses af udslusningsstatistikkerne derfra. Af samme årsag kom produktionsskolen på finansloven i 1996, som en anerkendt "første skridt" i uddannelsessystemet. Dog måtte produktionsskolerne ikke være kompetencegivende. Hvilket kan undre alle!

Traditionen tro har alle ungdomsuddannelser i Danmark levet deres eget liv, med fokus på at eleven skal igennem sin eksamen, uanset om det var en elektriker eller en studenterhue, resultatet skulle blive. Fokus har været så markant, at skolerne er blevet belønnet i at holde på eleven men desværre opleves det tit, at det er for enhver pris! Vi taler om taxametersystemet. Bagsiden af taxametersystemet er, at skolerne holder så meget fast på eleverne, at det ikke længere handler om, hvorvidt eleven er på den rigtige uddannelse og på den rigtige skole, men mere om hvor mange penge, en uddannelsesinstitution kan hente i statskassen. Det er naturligvis en påstand, men mange unge sendes fra et uddannelses tilbud til det næste på samme uddannelsesinstitution uden at få en uddannelse, og flere unge opleves endda at få et

grundforløb uden at have været ret meget til stede. Hvem hjælper det, hvad kan de unge bruge al dette til? Skolerne iværksætter stribevis af tiltag for at beholde eleven via fastholdelsesaktiviteter af enhver slags. Der er egentligt ikke noget forkert i det, hvis det var det, ungdomsuddannelserne var sat i verden til at gøre. Men det er de ikke! De er sat i verden for at sørge for, at samfundet kan få bl.a. veluddannede tømrere og mekanikere, dygtige frisører, skarpe handelsfolk og supergode ingeniører.

Resultatet af al dette er, at folkeskolen sender elever over i ungdomsuddannelserne, som mangler forudsætninger for at gå i gang med en ungdomsuddannelse. Uddannelsesinstitutionerne bruger energi og penge på at genindlære folkeskolestof i de unge, der mangler forudsætningerne og forsøge at gøre dem klar til en uddannelse. Naturligvis kan mange unge sagtens gå den direkte vej, og det skal de også. Vi fokuserer på de unge, der har det svært og ikke har nået at lære de grundlæggende færdigheder mm.

Produktionsskolen har desværre måtte stå på sidelinjen i årevis og kigget på den trafik. Lokalt har produktionsskolerne vist og gjort stor forskel, men ofte har disse skoler kun været anvendt til en slags "sidste chance" eller stedet for unge, man ikke vidste, hvad man ellers skulle sætte den unge i gang med. En noget mærkværdig holdning til en skoleform, som har bevist sin kunnen og effektivitet år efter år.

Vi mener, at produktionsskolerne som et uddannelses tilbud skal tænkes langt mere konstruktivt ind i hele ungdomsuddannelsesbilledet. Hvis ungdomsuddannelserne ville koncentrere sig om deres kerneydelse, uddanne gode håndværkere og gode akademikere, hvilket jo også er blevet sagt igen og igen, så kunne erhvervsskolerne blive mere attraktive/komme "i højere kurs", og så kunne produktionsskolerne blive brugt til det, denne skoleform er så skarpe til, at få de unge, der ikke ved/ikke er klar e.a. til en ungdomsuddannelse, til at blive klar og få disse unge i gang med den rigtige ungdomsuddannelse fra start.

En måde at gøre det på kunne være, at opsamle den gruppe fra folkeskolen, gerne helt fra 7. - 8. klasse, der viste tydelige tegn på "metaltræthed". Et samspil mellem folkeskole og produktionsskole, hvor man virkelig kunne rumme og praktisere håndens arbejde og hjernens udvikling på en hidtil uset måde. Men også et samspil mellem produktionsskole og erhvervsuddannelse, hvor lærernes forskellige kompetencer kunne bruges på tværs og langt bedre, end det sker i dag. At vi som professionelle vejledere, lærere og undervisere går på tværs af skolerne og bruger os selv på en anden og langt mere effektiv måde.

Økonomisk skal man stoppe med den kommunale binding omkring produktionsskolerne. Der er ikke længere nogen mening i, at man fastholder det kommunale bidrag til produktionsskolerne. Desuden har taxametersystemet aldrig været den rigtige måde at styre uddannelserne på. Systemet bidrager ikke til, at uddannelsen kvalitet er i fokus, men har i stedet øget skolerne ofte overdrevne fastholdelsesmetoder og opfindsomhed i stedet for fokus på kerneydelsen. Beholder man taxametersystemet som det ser ud i dag, så skal man ændre tilskuddet til produktionsskolerne, så vi i det mindste kommer på højde med erhvervsskolerne. Og ikke mindst skal der gøres op med 1 års reglen, hvor vi mener, at der skal være plads til et minimum på 2 år.

Det kræver en holdningsændring hele vejen rundt. En ændring i hvordan ministeriet vil kontrollere og håndtere skolerne, en ændring i den elevprotektionisme som ungdomsuddannelserne efterhånden har praktiseret i årevis, en ændring i produktionsskolernes plads i systemet, og en ændring i folkeskolens generelle indstilling til ungdomsuddannelserne som helhed.

Vi – der bygger dagen skoleform – må indse, at vi ikke kommer videre ved kun at reparere på et uddannelsessystem, som tiden og gamle doktriner reelt er løbet fra. Vi har siddet til utallige møder og snakket om det samme – samarbejde og atter samarbejde. På Forum 100% årsmødet i København, hvor Undervisningsminister Christine Antorini deltog, var oplægget mellem linierne helt klart, at lærerrollerne i ungdomsuddannelserne er under pres og en forandring er nødvendig. Den enkelte skole må indse, at man ikke kan nå alle elever. Vi skal bløde vore grænser op. Fx bygges Campus Køge over de år og allerede nu er der fokus på, hvordan vi kan bruge hinandens kompetencer bedst muligt i den kontekst.

Vi, som produktionsskole tager udgangspunkt i, at ingen elev kan undgå at lære noget på en produktionsskole, medmindre man ikke kommer der. Derfor er vores holdning, at det er uholdbart at produktionsskolerne ikke må være kompetencegivende. Hvis vi går videre med forestillingen om en uddannelsesvej for en gruppe unge, der hedder folkeskole – produktionsskole – erhvervsskole, så vil det kun naturligt at alle instanser bidrager med de kompetencer, de kan. Planerne om Ny Nordisk Skole kunne eksempelvis indtænkes heri.

Erhvervslivet kan få bedre uddannede unge ud gennem et system, hvor der er taget mere grundlæggende fat på håndens og hovedets arbejde og træning. Vi er overbeviste om, at vi kan give unge en langt bedre start på voksenlivet, hvis vi kan stå mere sammen omkring vore forskelligheder. Det vil erhvervslivet også kunne mærke. DI har igen og igen udtalt, at produktionsskolerne skal bruges meget bedre end det gøres i dag.

Det er vores opfattelse, at vi faktisk har et ungdomsuddannelsessystem i dag, der på papiret ser godt ud men i praksis ikke virker. En holdningsændring, en forståelse og en lyst til at tilpasse systemet kunne gøre underværker. Vi skal lære at bruge hinanden langt mere effektivt, end vi gør i dag. Beslutningstagerne skal lære, at man ikke løser udfordringerne ved konstant at opfinde nyt – inden det gamle har lov til at virke.

Med andre ord, mere flexibelt system, anerkendelse af hinandens kompetencer og et bredere perspektiv på uddannelser generelt – det er ikke alene ønskeligt i 2013, 14 og 15 o.s.v. – det bliver en simpel nødvendighed, hvis Danmarks unge skal klare fremtiden udfordringer.